

1. Identificación da programación
Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36015159	Chan do Monte	Marín	2024/2025

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
COM	Comercio e márketing	CSCOM04	Márketing e publicidade	Ciclos formativos de grao superior	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP1011	Traballo de campo na investigación comercial	2024/2025	6	105	126
MP1011_12	Planificación do traballo de campo	2024/2025	6	50	60
MP1011_22	A enquisa, a súa elaboración e o seu control	2024/2025	6	55	66

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	ALMUDENA ORJALES SOMOZA
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión departamento

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Marín, poboación situada na comarca do Morrazo, conta cun importante porto que ven aumentando os tráficoos cada ano, isto xera importantes oportunidades para o desenvolvemento económico da zona e tamén oportunidades profesionais.

O presente módulo de Traballo de campo na investigación comercial ubícase dentro do Ciclo superior de Márketing e Publicidade que ten as seguintes saídas profesionais susceptibles de ser levadas a cabo na contorna: asistente do xefe de produto; técnico de márketing; técnico en publicidade; técnico en relacións públicas; organizador de eventos de márketing e comunicación; auxiliar de medios en empresas de publicidade; controlador de cursaxe ou emisión en medios de comunicación; técnico en estudos de mercado e opinión pública; técnico en traballos de campo; inspector de persoal enquisador; axente de enquisas e censos; codificador de datos para as investigacións de mercados.

No actual curso académico 2024/2025 o grupo está constituído por 30 alumnos [10/09/2024]

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Traballo de campo	Planificación do traballo de campo, medios, recursos e pautas de actuación según o plan de investigación.	22	20
2	Persoal de campo e enquisadores: selección	Determinación das características do persoal de campo e criterios de selección.	15	10
3	Persoal de campo: formación	Definición de plans de formación, perfeccionamento e reciclaxe.	10	10
4	Persoal de campo: motivación	Establecemento de sistemas de motivación e remuneración do equipo.	13	10
5	Execución do traballo de campo	Interpretación das instrucións recibidas empregando os medios con eficacia.	41	30
6	Avaliación e control do traballo de campo	Sistema de avaliación do traballo de campo e desempeño dos membros do equipo de traballo.	25	20

4. Por cada unidade didáctica
4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Traballo de campo	22

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Planifica o traballo de campo dos enquisadores/entrevistadores, establecendo os medios e recursos necesarios e as pautas de actuación de acordo co plan de investigación.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Elaborouse o plan de traballo de campo dunha investigación de mercados e de opinión, fixando os obxectivos, os recursos necesarios e as fases do proceso, en función do medio e a forma de obtención dos datos.
CA1.2 Determinouse a finalidade da dirección por obxectivos canto á definición de obxectivos, responsabilidades, competencias persoais, prazos, motivación, apoio técnico-emocional e toma de decisións.
CA1.3 Estableceuse o método para a repartición de obxectivos colectivos e individuais entre os membros do equipo, fomentando a responsabilidade compartida e a transparencia na xestión e na información.
CA1.4 Aplicáronse técnicas de comunicación, presentación e reunións de equipo para explicar os obxectivos e o plan de traballo de campo aos membros do equipo.
CA1.5 Establecéronse os recursos necesarios para a realización do traballo de campo segundo o medio e a forma de enquisa (PAPI, CAPI, MCAPI, CATI, CAWI, etc.).
CA1.6 Programouse o traballo de campo no prazo previsto para cumprir os obxectivos do plan de investigación, utilizando cronogramas e aplicacións de xestión de tarefas.
CA1.7 Elaborouse o caderno de campo de cada membro do equipo, establecendo os obxectivos do traballo de campo e o número e a duración das entrevistas que cumpra realizar, de acordo coa normativa laboral e de prevención de riscos no traballo.
CA1.8 Planificouse a folia de ruta de cada persoa enquisadora, coas indicacións para a localización física e/ou selección, de ser o caso, das persoas que cumpra entrevistar.

4.1.e) Contidos

Contidos
<p>Elaboración do plan de traballo de campo nunha investigación de mercados.</p> <p>0Saúde e prevención de riscos no traballo de campo.</p> <p>Fases do traballo de campo nun estudo comercial.</p> <p>Determinación dos obxectivos.</p> <p>Planificación dos medios e dos recursos necesarios para o traballo de campo en función do medio e do tipo de enquisa (PAPI, CAPI, MCAPI, CATI e CAWI).</p> <p>Asignación de obxectivos individuais e colectivos ao equipo de traballo de campo.</p> <p>Programación do traballo de campo.</p> <p>Elaboración do caderno de campo das persoas enquisadoras.</p> <p>Distribución territorial das persoas enquisadoras.</p> <p>Localización e/ou selección dos elementos da mostra. Follas de ruta.</p>

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Persoal de campo e enquisadores: selección	15

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Determina as características do persoal de campo e os criterios de selección das persoas enquisadoras, atendendo ás necesidades e aos requisitos do plan de investigación comercial.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Determinouse o número de persoas enquisadoras necesarias para realizar o traballo de campo dun determinado estudo comercial.

Criterios de avaliación
CA2.2 Descríbense os postos de traballo do persoal de campo, definindo as tarefas e as funcións que teñen que desenvolver as persoas enquisadoras e entrevistadoras.
CA2.3 Descríbiuse o perfil das persoas candidatas a enquisadoras e/ou entrevistadoras, definindo as características que se lles exixen, de acordo cos obxectivos e os requisitos do plan de investigación comercial.
CA2.4 Determináronse as accións para o recrutamento das persoas candidatas a enquisadoras e/ou entrevistadoras.
CA2.5 Establecéronse os criterios de selección, o procedemento e os instrumentos que cumpra utilizar para seleccionar o persoal de campo.
CA2.6 Creouse unha base de datos coa información das persoas candidatas preseleccionadas, asegurando a súa confidencialidade e a súa disposición para outros estudos comerciais.
CA2.7 Mantívose actualizada a base de datos das persoas candidatas preseleccionadas, constituíndo unha bolsa de persoal enquisador para atender as posibles baixas durante o proceso ou en posteriores investigacións.

4.2.e) Contidos

Contidos
Determinación do número de persoas enquisadoras e/ou entrevistadoras necesarias para unha investigación comercial.
Características, habilidades e coñecementos que se lles exixen ás persoas enquisadoras.
Fases do proceso de selección do persoal de campo.
Descrición do posto de traballo propio do persoal enquisador e/ou entrevistador.
Descrición do perfil profesional propio do posto do persoal enquisador e/ou entrevistador. Profesiograma.
Captación e selección dun equipo de persoas enquisadoras e/ou entrevistadoras.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Persoal de campo: formación	10

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Define os plans de formación, perfeccionamento e reciclaxe dun equipo de persoal enquisador, atendendo ás necesidades detectadas e as especificacións recibidas, para mellorar a súa capacitación, eficiencia e eficacia.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Detectáronse as necesidades individuais e colectivas de formación do equipo de persoal enquisador, para a realización eficiente e eficaz do traballo de campo.
CA3.2 Fíxáronse os obxectivos do plan de formación do persoal enquisador, en función dos obxectivos da investigación comercial e das necesidades detectadas.
CA3.3 Determináronse os medios e os recursos necesarios para a formación do equipo de persoas enquisadoras e/ou entrevistadoras, de acordo cos obxectivos formativos establecidos.
CA3.4 Deseñouse o plan de formación inicial do persoal enquisador en función dos obxectivos da investigación, os métodos de recollida de datos, o tipo de cuestionario, os requisitos do traballo que cumpra realizar e o orzamento dispoñible.
CA3.5 Programouse a formación teórica e de campo das persoas enquisadoras, aplicando técnicas de organización do traballo e programación de tarefas.
CA3.6 Determinouse a metodoloxía didáctica aplicable con adecuación ás características do equipo, ás necesidades formativas detectadas e aos obxectivos establecidos.
CA3.7 Elaborouse o plan de formación continua, perfeccionamento e actualización do equipo de persoal enquisador, con adecuación aos obxectivos e ás necesidades da organización, en función do orzamento establecido.
CA3.8 Avaliouse o plan de formación das persoas enquisadoras, valorando a adquisición de coñecementos e competencias que determinan a súa capacitación e profesionalización.

4.3.e) Contidos

Contidos
Determinación das necesidades de formación do equipo de campo.
Obxectivos e métodos de formación en equipos comerciais.
Plans de formación inicial do persoal enquisador.
Programas de formación continua, perfeccionamento e actualización de equipos de traballo de campo.
Formación teórico-práctica e formación sobre o terreo do persoal enquisador.
Avaliación de plans de formación.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Persoal de campo: motivación	13

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Establece un sistema de motivación e remuneración do equipo de persoal enquisadores e/ou entrevistador que facilite o cumprimento do plan de investigación.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Establecéronse os valores que a organización desexa transmitir e os obxectivos do plan de investigación, adecuando a estes as estratexias e os comportamentos.
CA4.2 Identifícaronse os estilos de mando e liderado aplicables a equipos de traballo, e propuxéronse técnicas de dinámica de grupos para o traballo en equipo.
CA4.3 Realizouse unha análise comparativa entre o perfil dos membros do equipo de persoal enquisador e os seus papeis na dinamización e na motivación do grupo.
CA4.4 Identifícaronse as competencias profesionais e persoais que debe ter o xefe ou a xefa de campo, e/ou a persoa responsable dun equipo de persoal enquisador e/ou entrevistador.
CA4.5 Determináronse os principais aspectos e elementos de motivación e satisfacción no traballo dun equipo de persoas enquisadoras e/ou entrevistadoras.
CA4.6 Establecéronse os incentivos económicos para o persoal de campo en función de parámetros de rendemento e produtividade prefixados, coñecidos e avaliados.
CA4.7 Analizouse a xornada laboral efectiva dos equipos de persoal enquisador e os xeitos de retribución habituais, en función de diversas situacións laborais.
CA4.8 Estableceuse o sistema de remuneración do equipo de traballo de campo máis axeitado, atendendo aos requisitos do plan de investigación e á política de recursos humanos da organización.

4.4.e) Contidos

Contidos
Estilos de mando e liderado.

Contidos
<p>0Técnicas de resolución de situacións conflitivas.</p> <p>Negociación e consenso entre as partes.</p> <p>Conciliación, mediación e arbitraje.</p> <p>Métodos de decisión en grupo.</p> <p>Retribución e rendemento do equipo de traballo de campo.</p> <p>Sistemas de retribución do equipo de persoal enquisador e/ou entrevistador.</p> <p>Dinamización e liderado do equipo de persoal enquisador.</p> <p>Técnicas de dinámica e dirección de grupos.</p> <p>Motivación do equipo de traballo de campo.</p> <p>Elementos de motivación e satisfacción no traballo.</p> <p>Incentivos económicos.</p> <p>Mellora das condicións e promoción interna.</p> <p>Formación e promoción profesional.</p> <p>Situacións de conflito nas relacións en equipos de campo.</p>

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Execución do traballo de campo	41

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Interpreta o cuestionario e as instrucións recibidas para a realización da enquisa, utilizando con eficacia os medios dispoñibles para garantir a exactitude e a validez das respostas.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícase o cuestionario, as instrucións e demais elementos da enquisa, prestándolles especial interese aos tipos de preguntas, á documentación de apoio e á normativa e aos códigos éticos de realización de enquisas.
CA1.2 Repetíuse reiteradamente o cuestionario ata se familiarizar co seu contido, identificando as dúbidas e procurando solucións co material de apoio.
CA1.3 Aplícanse as normas e os criterios establecidos no plan de traballo de campo para a localización, o contacto e a selección das persoas entrevistadas, de acordo cos medios e coa modalidade de enquisa (PAPI, CAPI, MCAP, CATI, CAWI, etc.).
CA1.4 Simúlase a realización da enquisa respectando a orde das preguntas, o ritmo e o tempo estimado no caderno de traballo, e evítanse os prexuízos e as valoracións interpretativas que puidesen nesgar a información achegada pola persoa enquisada.
CA1.5 Completouse o cuestionario, rexistrando ou gravando as respostas en impreso ou soporte informático, incluídos os datos persoais da persoa enquisada, cumprindo as normas de protección de datos, códigos éticos ESOMAR, etc.
CA1.6 Estableceuse a actitude que cumpra adoptar fronte ás persoas enquisadas para lograr a súa atención e confianza, respectando os seus dereitos, de acordo co código ético ESOMAR e outros, con obxecto de que a información sexa fiable, veraz e adecuada ao obxe
CA1.7 Atendéronse e resolvéronse axiña e con eficacia as incidencias, as queixas e as reclamacións xurdidas durante a enquisa, de acordo co establecido no plan de traballo e solicitando, de ser o caso, o apoio da persoa responsable da investigación.
CA1.8 Elaboráronse informes coa información derivada das incidencias, as reclamacións e as resolucións adoptadas, utilizando aplicacións informáticas.

4.5.e) Contidos

Contidos
Métodos de enquisa.
OCaderno de traballo de campo.
Fases do proceso e desenvolvemento dunha entrevista
Dereitos e deberes das persoas enquisadas.
Códigos éticos na obtención de datos por enquisa: código ESOMAR, etc.
Solución de problemas no traballo de campo: rexeiramentos e ausencias. Incidencias e reclamacións xurdidas no transcurso da enquisa.
Técnicas de resolución de reclamacións e queixas na enquisa.
Enquisa persoal: en soporte impreso (PAPI) e asistida por computador (CAPI e MCAP).

Contidos
<p>Enquisa telefónica: enquisa telefónica asistida por computador (CATI)</p> <p>Enquisa a través de internet: enquisa en liña asistida por computador (CAWI).</p> <p>Enquisa postal: peculiaridades. Carta de presentación.</p> <p>Cuestionario: partes e elementos; tipos.</p> <p>Metodoloxía para o deseño do cuestionario.</p> <p>Pretest do cuestionario.</p> <p>Contorno da entrevista. Guía da entrevista e argumentario da investigación.</p>

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Avaliación e control do traballo de campo	25

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Establece o sistema de avaliación e control do traballo de campo e o desempeño dos membros do equipo, aplicando técnicas de supervisión e control, para asegurar a calidade do proceso.	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Comprobase a formalización completa dos cuestionarios, identificando os aspectos non cubertos, e propuxéronse medidas correctoras para a súa validación.
CA2.2 Comprobase o cumprimento das cotas de resposta e as enquisas realizadas, de acordo cos niveis establecidos no plan de investigación comercial.
CA2.3 Estableceuse o sistema de control da recollida de datos mediante a comprobación dunha mostra das persoas entrevistadas por ruta, día e persoa entrevistadora, para asegurar a veracidade dos datos obtidos na enquisa.
CA2.4 Establecéronse sistemas de control permanente dos xeitos de contacto e cotas mostrais, para garantir que as persoas enquisadas se axusten ao perfil que exige o estudo.

Crterios de avaliación

CA2.5 Comparáronse os datos obtidos por cada membro do equipo coa media do equipo e coas da organización, e propuxéronse medidas correctoras para reconducir as desviacións detectadas, de cara á consecución dos obxectivos previstos.

CA2.6 Realízouse a avaliación do traballo de campo de cada membro do equipo, incluíndo, de ser o caso, propostas de mellora e propondo primas ou retribucións das persoas enquisadoras en función dos resultados.

CA2.7 Redactáronse informes sobre o seguimento e o control do traballo de campo, de acordo coas especificacións recibidas, incluíndo gráficos e táboas que faciliten a interpretación da información e utilizando as aplicacións informáticas axeitadas.

CA2.8 Recolleuse no informe a avaliación dos obxectivos e os erros detectados, incluíndo, de ser o caso, recomendacións, suxestións e/ou propostas de mellora.

4.6.e) Contidos**Contidos**

Crterios e técnicas de supervisión e control do traballo de campo.

Verificación de cuestionarios: edición, rexistro, codificación e transferencia de datos.

Medidas para a corrección e a validación dos cuestionarios.

Avaliación da calidade do traballo e desempeño das persoas enquisadoras.

Razóns de control.

Propostas de mellora e corrección de erros.

Informes de avaliación e control da actividade do persoal enquisador.

Elaboración de informes de control do traballo de campo que recollan a avaliación dos obxectivos e os erros detectados, utilizando as aplicacións informáticas.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

Os mínimos exixibles son os sinalados no apartado 4c desta programación para cada unidade didáctica.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

Nas avaliacións parciais, aplicaranse as ponderacións dos CAs que corresponda.

No que se refire ao desenvolvemento das probas teranse en conta os seguintes aspectos:

- En cada proba a/o alumna/o será informada/o da calibración das diferentes cuestións (test, preguntas curtas, encher ocos, responder verdadeiro/falso, relacionar conceptos, etc.) e/ou supostos prácticos formulados. No caso de probas que inclúan cuestionarios test, estes poderán ser de resposta única ou múltiple. Así mesmo, poderanse incluír penalizacións no caso de responder incorrectamente ás preguntas formuladas. Non se penalizarán as preguntas non contestadas.
- Aqueles/as alumnos/as cualificados/as negativamente nalgunha proba poderán recuperala na proba que se fixe a tal efecto.
- As probas de recuperación dunha avaliación levaranse a cabo na seguinte avaliación, e poderanse celebrar nunha mesma data para recuperar todas as unidades non superadas.
- Se un/ha estudante é sorprendido/a copiando nunha proba ou, no seu caso, manipulando o equipo informático sen seguir as instrucións da profesora, suspenderá a mencionada proba (que será cualificada cun cero) e deberá recuperala na recuperación que se fixe para o grupo.
- A cualificación da avaliación será a nota ponderada segundo o establecido no apartado 3a desta programación das cualificacións das UD avaliada, sendo necesario ter superadas cada unha das UD para o cálculo da mesma.
- A cualificación final do módulo será a nota ponderada segundo o establecido no apartado 3a desta programación, sendo necesario ter superadas cada unha das UD para o cálculo da mesma.
- Nas avaliacións a cualificación será un número enteiro comprendido entre 1 e 10.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Con posterioridade á 2ª avaliación realizarse unha proba de recuperación para os alumnos que non acadasen resultados positivos. A proba terá as mesmas características que as de cada avaliación con contidos teóricos e prácticos, só que agora se realizarán nun mesmo día.

Os alumnos con algunha avaliación parcial non superada, terán que recuperala nos exames finais a celebrar no último mes de clase.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

A avaliación continua do/a alumno/a require a asistencia regular ás clases. Quen teña un total de faltas de asistencia non xustificadas, superior ó 10% do total do horario do módulo, perderá o dereito a presentarse as probas parciais obxectivas de cada avaliación, e mesmo perderá as cualificacións parciais das probas ás que xa se presentase.

Estes alumnos/as, serán avaliados mediante unha proba extraordinaria de avaliación (proba de carácter obxectivo) sobre toda a programación do módulo. Para estes/as a nota final, formarase coa nota desta proba obxectiva final, e deberán obter unha cualificación de 5, ou superior, sobre 10 para superar o módulo profesional.

Esta proba extraordinaria de avaliación será previa á avaliación final de módulos correspondente.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Mensualmente realizarase unha valoración da evolución da avaliación na aplicación informática habilitada para o seguimento das programacións.

Ao final do ano realizase unha valoración global.

Ao final do curso académico realizarase unha enquisa a través da Aula Virtual entre o alumnado para valorar a práctica docente.

8. Medidas de atención á diversidade**8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial**

A avaliación inicial realizarase durante a primeira semana do curso escolar, seguindo as instrucións dadas pola DXEFPIE relativas ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2023/24.

Incluirá os seguintes aspectos:

- Observación de coñecementos, procedementos e destrezas do alumnado
- Confrontación das observacións coas realizadas por outros profesores e coa información do/a titor/a
- Realización dun cuestionario sobre coñecementos previos.
- Realización dunha sesión específica de valoración dos/as alumnos/as o día 7 de outubro.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Atención personalizada na aula.
Establecemento de tarefas extraordinarias con seguimento particular polo profesor.
Medidas de flexibilización curricular, cando sexan necesarias e segundo o establecido normativamente.

9. Aspectos transversais**9.a) Programación da educación en valores**

A educación en valores cívicos e profesionais, está presente en todas as unidades didácticas que forman o módulo, coa finalidade de formar cidadáns e profesionais comprometidos cos valores dunha sociedade democrática:

- Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, creando grupos de traballo heteroxéneos nos que se valore a participación e a colaboración de todo o alumnado.
- Promoverese o espírito emprendedor do alumnado, mediante a formulación de tarefas individuais e grupais nas que teñan que traballar a súa creatividade, iniciativa e a colaboración efectiva.
- Farase especial fincapé na necesidade da prevención durante o desenvolvemento do traballo de campo e unha actitude responsable no ámbito da obtención de datos de tipo persoal (LOPD).

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Faranse aquelas que se fixen no departamento de Comercio e Márketing, algunhas propostas iniciais son:

- Realización de visitas a empresas e organismos de interese.
- Recollida de información en empresas e organismos públicos.
- Charla técnica de profesionais do mundo do Marketing e da Publicidade.

10. Outros apartados**10.1) Bibliografía de referencia**

Abascal, E.; Grande, I. (2005). Análisis de encuestas. Madrid: ESIC Editorial.
Grande, I.; Abascal, E. (2009). Fundamentos y técnicas de investigación comercial (10ª edición). Madrid: ESIC Editorial.
Luque, T.; (2012). Técnicas de análisis de datos en investigación de mercados (2ª edición). Madrid: Pirámide
Malhorta, N.K. (2004). Investigación de mercados: un enfoque aplicado (4ª edición). México: Pearson Educación

Merino, MJ; et al (2010). Introducción a la investigación de mercados. Madrid. ESIC Editorial.

Moore, David S. (2005). Estadística aplicada básica (2ª edición). Barcelona: Antoni Bosch Editor

Santesmases, M. (2001): Marketing, conceptos y estrategias. 4ª Edición. Madrid: Pirámide

Sarabia, FJ, (coord) (1999). Metodología para la investigación en marketing y dirección de empresas. Madrid. Pirámide.